

Komentar in razlogi

Dragi kolegi,

Pretežno se strinjam z Matjažem in ne sprejemam predloga o volilnem modelu dveh kandidatov, ki ga zagovarja Miran. Tudi jaz pa vsem skupaj ne bom olajšal dela z naslednjimi opozorili:

Privilegiranje neodvisnih kandidatov podpiram, vendar ne zato, da bi nadomestili politične stranke, saj če osvojijo večino glasov ne bodo mogli vladati ne da bi se politično organizirali. Neodvisni kandidati so potrebni kot korekcija političnih strank in kot grožnja, da se politične stranke še naprej ne bodo nekaznovano odtujevale in iz služabnikov postajale gospodar nad družbo.

Sorazmernost pomeni najprej in izvirno proporcionalno zastopanost političnih programov, ki so toliko pomembne, da presežejo nek volilni prag. Kombinirani sistem zagotavlja z večinsko korekturo tudi sorazmerno zastopanost na teritorialni podlagi (občine, pokrajine). Glede žensk bo težava velika, ker ne morejo dobiti niti sorazmernega zastopstva na kandidatnih listah, kaj šele v parlamentu.

Strinjal sem se s tem, da v prvi fazi našega delovanja iščemo čiste rešitve in ne gnilih kompromisov, toda to ne pomeni, da je smiselno oblikovati rešitve, ki bodo ocenjene kot utopično naivnost. Zato tudi nisem za eksperimente z volilnimi modeli, ki so svetovni unikum, ker bo že brez tega dovolj težko uspeti s predlogom, ki resneje odstopa od veljavne ureditve. Bodimo realni in predlagajmo nemogoče, na primer absolutni in obvezni prednostni glas, izboljšani irski ali nemški model. Bom zraven. Izboljšave morajo biti dobro utemeljene. Skoraj gotovo je pri nemškem sistemu to dvokrožni večinski sistem pri prvem glasu in uvedba prednostnega glasu pri drugem glasu.

Kaj je demokratizacija? Tisto, kar se avtorju nekega modela zdi najbolj prav ali pa ima morda kakšno zvezo z večinskim mnenjem volivcev o kandidatih. Demokratizirati je treba politične stranke in kot merilo njihove moči vzeti uspeh na volitvah, ne pa jih ukinjati in nadomeščati z nestranskarskim sistemom. In tako smo spet pri neodvisnih, nestranskarskih kandidatih in njihovi enkratni volilni zmagi samo v primeru, ko je zaupanje v stranke med volivci enako 0. Če se bojimo moči demokratiziranih političnih strank, potem noben kombinirani sistem ni dobra rešitev.

Mimogrede I: čim bolj se volilni sistem odmika od sorazmernega, tem manjša je zastopanost žensk. To je pravilo. Seveda lahko izjemoma ženske tudi v dvokrožnem večinskem sistemu dobijo visoko zastopstvo (v Franciji trenutno 39 in ne 49%, kar pa utegne trajati najdalj do takrat, ko bo socialistična stranka poražena na volitvah). Kljub veliki številki je Francija trenutno na 17 mestu v svetu (Slovenija na 79., Irska na 86., UK 39., Nemčija 47. mestu, pri čemer ima Slovenija največji padec med vsemi državami na zadnjih parlamentarnih volitvah, Francija pa enega največjih skokov navzgor). 40% zastopanost žensk na kandidatnih listah(!) ne v državnem zboru, nas ne bo privedla niti do evropskega povprečja, še zlasti ne, če ne bomo hoteli priznati, da je problem podzastopanost žensk in ne zastopanost moških v slovenski politiki...

Mimogrede II: odpoklic v UK pomeni, da je mogoče začasno za več tednov zamrzniti poslanski mandat MP, ki je prekršil pravila o trošenju poslancem namenjenega denarja, lahko pa trajno izgubijo mandat, če so obsojeni za kaznivo dejanje... Ni pa mogoč odpoklic zaradi neustreznega vsebinskega delovanja poslanca, tudi, če je skregano z njegovim predvolilnim programom. Pri nas takšni (obsojeni vsaj za šest mesecev) ne morejo kandidirati, če so le bili obsojeni pred volitvami.

Mimogrede III: svetujem, da se predlog o odpoklicu uveljavlja mimo predloga za spreminjanje volilnega sistema. Terja namreč spremembo ustave in pomeni samomorilni del predloga, ki zagotovo pokoplje sprejem reforme. Odpoklic mora tudi v tem primeru biti enkratno dejanje (po vzoru konstruktivne nezaupnice). Seveda ga je treba urediti tako, da ne bo porušil sorazmernosti, ker bomo sicer imeli odpoklic na dnevnom redu vsak dan, ker bo prek njega poražena stranka želela dobiti popravni izpit. Zanimiv je podatek iz UK, kjer je konservativna stranka v vseh (dveh ali treh) primerih, ko je izgubila svojega poslanca (za nekaj mesecev), to uspela nadoknaditi že na naslednjih parlamentarnih volitvah.

Pa lep pozdrav, Ciril Ribičič

Ljubljana, 1.4.2021